

ХАЛЪМГ ÜНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг танъгъчин болн Әлст балгъсна комитетсин кўч-көлсчирин депутатрин Танъгъчин болн балгъсна Советсин газет

№ 74 (2907)

1957 дж. августин 27

Үннә 20 деншг

Алдр килмдж

Советск орн-нутгин оln-келн әмтн Советск йосиг тогтасн бдрәс авн эндр бдркүртл—дбчн джилн эргцд алдр Ленинә сургъмджар-сургульәр бмнк хаалгъан герлткдж, Коммунистическ партин гардврта, „унсн махлагъан авх цол уга“ кблв. Тер кесг сай кблмшчнрин, колхозникудин, сургъульчнрин эн бнъргсн дбчн джилә тууджд кесн кблмшин ашнә тоолдж келдж болшго ик. Ахрарн келхд, тер орн-нутгудин ард йовсн Арәсан нутг, ахрхн цагин дунд, орчлнә-делкәд үлгүр-үзмдж болсн, нүүрт йовгч техниктә дүмбр социалистическ орн-нутгт хуврүлв. Энүг мана советск оln әмтн кўцәв. Энүг кўцәхнә советин оln-әмтнд дживр—далвнә болдж. Ленинә заасн коммунизмн го хаалгъар кблснә,—дан тәлк бийднә болд шивәнә болсн, данъдх саамнә ирсн цагт джиргълин аршан-булг болдж чидл-идм орулдж бгдг—баатр Коммунистическ партъ мбн.

Эн бнъргсн дбчн джилн эргцд мана советск оln-әмтн оln-зүсн хатуджл үзв. Оln-түрү зовлнә, дән-далан аюл, лотадн, газадн хортдн шитән,—тбснә келхд, бнъргн дбчн джилә тууджиг авад хәләхнә—советск оln-әмтнә кўчтә дилврн дүмбр туудж болдж гарна.

Алдр Коммунистическ партъдан ймн-зүркән даалгъдх дахсн тбләдән, альднә-чигн данъдх уга, эн хамг аюлиг бидн дарсн болдг.

Мана Коммунистическ партъд, мана төрсн Советск правительствд оln-әмтнә джиргълас оньдан килмдж гидж уга. Тер учрар-чигн мана

бәәсн бәәдл, идх-уух, умсх-зүүх хамг бдр ирвәс улм-улм ясрад йовдг мбн.

Ода гаргъхар белддж бәәх закана харинә барлдж гаргъдх бәәнә. Эн гаргъхар бәәх закана харинә газетәс умшад, холгъдх кўүндвр кесн оln әмтн ик гидгәр байрлдж, эн закаг эрк-биш гаргъхмн гидж нег дуугъар келцхәдх бәәнә. Эн закан—мана төрсн Советск правительствин алдр килмдж мбн. Учр ююгъар?—гилхә. Мана оln дунд ода бийнә, оln-әмтнә аюд әс багтсн, хаджгър сургъмджин үлмәд орсн хав-хара биш әмтн бәәнә. Тер улс оlnд туста кблмшәс зулад, „амрхн джиргъл“ хәәгъәд, арсм кегъәд, делкә мекләд, әрк уучкад агсм-зерлг йовдл гаргъад, хулха кегъәд, әмтнә кблс-кўчәрн хурасиг хулхаләд йовдг әмтн мбн. Тим улс мана социалистическ оlnд ик хорта улс—тедн.

Тим улсиг ббкрлж авхд эркн кергтә закан болхмн эн. Тер, амрхн олз хәәгъәд, кўмни джиргълд туста керг кўцәгъәд уга бәәдх, оlnа кишгиг онц бийдән шинъгәхәр седәд йовдг әмтн—мана советск оlnа баатр цогцд наалдсн шаләс болджана. Тер учрар теднәс бийән цеврлдж авхин туск төриг мана правительств манд бийдмдн даалгъдх бәәнә. Эннә эн закана бас нег чинртә халхнә гидж келх кергтә—орн-нутгин чинртә төриг оlnа бийднә даалгъдх, заргъар биш милицәр биш, оlnд хорта улсиг оlnа бийәрнә засулджана! Эн—әлдв дембрлтә төр.

Эн йосн—мана төрснә бас нег алдр килмдж.

Кўч-көлсчирин депутатрин Ставропольск крайин Советин гурвдгч сессий хурахин тускар

Ставрополь балгъснд, 1957 джилн августин 29-д, брүн 10 часла кўч-көлсчирин депутатрин крайин Советин гурвдгч сессий (зургъадгч хурац) болхн гидж Ставропольск крайин Советин депутатнрт, кўч-көлсчирин депутатрин Ставропольск крайин Советин кўцәгч комитет сонъсхджана.

Сессийд, крайин колхозмуд болн совхозмуд малин хот белдлгнә дулан бәәр, кошар болн талдан чигн малин бәәр бәрхин, хбнд искусствени кбг тәвлгнә болн малиг үвлд ягъдх белддхәхин тускар кўүндгхмн.

Сессий, крайин селәнә әдл-ахун управленә клубд секдхмн (Сталинә нертә проспект, 1.)

Кўч-көлсчирин депутатрин крайин Советин кўцәгч комитет.

Улан туг бгдв

КПСС-н Черноземельск райкомин болн района кўцәгч комитет, малин хот белдлгъәр, август сарин 10 бдрн МЖС-н болн совхозин механизатормудин социалистическ дбрлдәнә ашиг кўүнддх шийдв.

Овснә хадлгнд бдрә зурагъан шалгъ болгънд 6,9 гектар кўргдх кўцәснднә, Комсомольск МЖС-н механизатормудт КПСС-н райкомин болн

кўч-көлсчирин депутатрин района Советин кўцәгч комитетин дамддж йовдг Улан туг бгдв.

Малин хот белдлгъәр, Полевой МЖС-н болн „Черноземельский“, совхозин механизатормудин сән кблмш темдглгдв.

(„Вперед к коммунизму“ гидг Черноземельск района газетәс).

РСФСР-н Деед Советин зака гаргългъна зөвшәлин Комиссин проект

Оlnд харш, мек-тахин эвәр бәәдг улсла ноолда чанъгъахин туск ЗАКАН

Алдр Октябрьск социалистическ революцин дилврн ашд мана орн-нутгин кўч-көлсчнр Коммунистическ партин гардврар шин социалистическ обществ тосхла, эн обществл кўн кўүг мухлалгън уурулгдәд, негнә негнәннә кўчн-чидләр, мек-тахин эвәр бәәлгнә социальн улнә уга кегдсн болдг. Капиталистическ орн-нутгудт кўч-көлсчирин зовлнъгнә болгч—кблмш уга бәәлгнә, мана орн-нутгт уга, блдсж түрлгнә болн гуульгънәс чигн уга. Оln-әмтнә социалистическ әдл-ахун зогелтго бслг, кўн болгънд эврәннә туслнә эрдм-медрләрн кблмш авлгънә, кесн кблмшиннә чинрәр болн тоогъар кблс хәрүлгддиг тетгдхәнә.

СССР-н гражданин болгънд эврәннә дурарн, чадм-чидмәрн сургъуль сурх боли туслнә медрл авхин эв-аргъ тетгддхәнә. Кесг сай кўүкд-кбвуд, ббдән боли дундин сургъулин завеленств, фабричн-заводской сургъулин школмудт боли ремесленн училищт сургъуль ласджацхана, орн-нутгт политехническ дамшлтин сургъуль болн шанъгъагар сургъдг школ бргнәр делгр-джәцхәнә.

Оln-әмтнә кблмшин бәәдлинә боли тетгмджин бәәлд-джиргълин бдр ирвәс ясрулхин тбләд советск государств бдр болгън килмдхән бгнә. Кблмшч боли үүлд цергләчирин джалнә данъгин ббдләд, колхозникудин олз-орунь бсәд, кблдж чадшго болн (медәрсн) кбгшрсн улсиг тетггънә ясрад йовна.

Советск государствн кўчнә боли оln-әмтнә бәәдл-джиргълин зогелтго бслтин гол экнә—кблмш болдг. Советск Союзд цуг гражданмуд болгън кблмш кехин збвән, әдлго бәрлгнә тетггнә. Эн збвиг заадж, СССР-н Конституц энүнлә хамднә: „Әс кблснә идхш“ гидг принципәр, кблмш гисн—кблдж чадх кўн болгъна эрки даалгъврнә боли цевр нерн—гидж зарлснә.

Советск гражданмуд, залус боли кўүкд улс, бргмдхтәгъәр фабриксәр, шахтмудт, транспортд, тосхлтар, колхозмудар, МТС-р, учрежденьсәр кблджәцхәнә, әс гидж оlnд туста кблмш гертән кецхәнә. Социалистическ стройин бәәдлд, коммунизмн шумгъа боли үнн-седкләрн кбллдг тосхачнр—шин улс бссмн—әннә мана алдр ик дилвр болджана.

Болв чигн, кблмшт дурта советск бүлд, ода бийнә оlnд харш, мек-тахин аргъар бәәдг улс бәәнә. Тим улс нерни тблә кблмшт орцхана, йосар авад хәләхлә кўч-көлсчирин кўчәр, эврәннә әс олсн оругъар байджцхана, әс гидж чадх бийнә ямаран чигн оlnд олзта кблмш гертән чигн, оln дунд чигн кехш, эргәд андрад, гууль гуугъад, хара бишәр үүл гаргъхана.

Мек-тахар бәәлгнә социальн улнә уга кегдсн советск обществл кўүнә кўч-көлсәр бәәдг, юм әс кедг улс уга болх збвтә. Оlnд туста кблмшәс зулад, оlnд харш, мек-тахин аргъар йовдх улс, цуг советск әмтнә шоодлгъ сонъсдхәхана. Тим улс оlnас болн государствас бршәнъгү угагъар закрдмдх авх збвтә.

Советск государствн алдр бурдәгъәч В. И. Ленин, социализмин әәмшгтә хорн гидж мек-тахин эв-аргъар бәәдг улсиг тоолсн, тим әмтнлә ноолдлгн ганцхн сургъмджар болн оlnа зааврар биш, государственин кўчәр кегдхмн гидж заасмн.

Мек-тахар бәәлгнә социалистическ принциплә ирлцшгогъинә тоолад, оlnа зааврар

болн государственин кўчәр, оlnд харш, мек-тахин, хулха-худлин эв-аргъар бәәдг улсла эрк биш ноолда чанъгъахин туск, кесг оln әмтсин седкл уха болн оlnа организацсин сүв-селвг тодлдж—хәләгъәд, Российск Советск Федеративн Социалистическ Республикин Деед Совет тогтаджана:

1-ч статья. Оlnд туста кблмшәс збрц зулад, талин оругъар бәәдг, оlnд харш, мек-тахарн бәәдг, насарн болн эрүл-доруларн кбллдх чадм улсиг оlnа сургъмджин закан гидж оlnа шийдврәр, хойрас авн тавн джил кўртл болзгтагъар бәрәнд йовулад, әдн эрк биш ирсн газртан кблмш кедг болдгар батлхмн.

Бәрәнд йовулхин туск оlnа шийдврнә балгъсдар болн балгъсна кецтә поселксәр—уличн комитет әс гидж домоуправленьмудәр бәәдг, оlnа тогтун төр хардг комисс, селән газрт кўч-көлсчирин Совет хурадг оlnа хургудар гаргъдх батлмн.

Ссылкин туск оlnа хургин шийдвр гаргъдхәх хургт, балгъсдар боли балгъсна бәәдлтә поселксәр—уличн комитетин толгъалдхәх агъуд бәәх, насарн бичкнәс гарсн улсн ик зунь, домоуправленьд әс гидж 100-с тату биш, насарн бичкнәс гарсн улс бәәдг салу нег герт, селән газрт—деревнә, насарн бичкнәс гарсн улсн ик зунь эрк биш хургт орлцх збвтә. Йовулгъна туск оlnа шийдврнә хургт орджәх улс иләр гаран бргдх оләрн батлмн.

Тим, оlnа бәәдл әвдсн кўүнә бәәдлинә оньгәд, әрүн цагъан, үнн-седкләрн чикриән гисн сурврннә тоолад, оlnд бгчәх үгннә сонъсәд, тер кўүг оlnа хург сургъмджин болзг бгәд, гаргъсн хаджгъриннә заадж келәд, бгсн болзгн дунд чикрхиннә хәләдх, чадхмн.

2-ч статья. Бәрәнд йовулгъна туск оlnа хургин шийдвр, ирлцнъгү района әс гидж балгъсна кўч-көлсчирин депутатрин Советин кўцәгч комитетин батлврт бгддхмн, кўцәгч комитет гурвн хонгин дунд чик-хаджгъриннә хәләхмн.

Бәрәнд йовулгъна туск оlnа шийдвр батлгдсн цагасн авн кўчән авч, тер дарунь кўцәгдхмн.

Бәрәнд олсн газрасн дурарн гарч йовлгн—тер тускднә бәәх законодательствәр заргъууллә харгъулдхмн.

3-ч статья. СССР-н болн РСФСР-н ода бәәх законодательн заргъ-ууллә харгъулдх болм дүнәгә хаджгър гаргъсн улсиг, эн Закана негдгч статьягъар хәләгдсн оlnа сургъмджин дарнъхар засгдх болшго.

Мек-тахар бәәлгнә кблгч, заргъ-ууллә харгъулдх болм ил темдг бәәхлә, прокуратурин болн милицин органс, мек-тахар бәәлгнә экнә болгч буру йовдлмудиг, сәәнәр нәрн кевәр, илтглж хәләцхәх збвтә.

4-ч статья. Наснә бичкнәс гарсн, эргәд-андрад, гууль гуугъад йовдг гражданмуд, оlnа заргъла харгъулддх, хойрас авн тавн джил кўртл болзгар бәрәнд илгәддх, тер газртан эрк биш кблмш келжәх збвтә.

5-ч статья. Кбллдх чадшго әс гидж мбч тату улс збрц инвалидн герт бәәхәсн зулад, эргәд-андрад, гууль гууджәх улсиг, кўч-көлсчирин депутатрин бәәрн газрин Советин кўцәгч комитетин шийдврәр, шишлнә инвалидмудин гермудәр кўчәр йовулхмн.

Кбллдх чадшго улсәс гууль гуугъад, эргәд-андрад йовдгиг урдаснә сагдлж уга кедж болхн туск төриг болн тедниг инвалидмудин гермудт бәрлгъ тетгхиг РСФСР-н Министрмудин Советд даалгъхмн.

ПАРТИЙН ТӨРМҮД

Увлэр хө хургьлуулгьнд белдвр келгьиг партийн организацсин шүүврт тэвхмн

Хө бсглгьиг болн ноос гаргьд ж авлгьиг цааранднь өргд-жүлхин тускар "КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмудин Советин илгьси бичигг тэвдждундан куундвр кегьад, Целинн района совхозмудин кбдлмшчнр, колхозникуд болн сел-дэ эдл-ахун специалистнр зэвгьадгч тавн джилин чилг-д хөбнэ тоогьинь 360 минь-толгьа кургьх, ноос гаргьд ж авлгьиг 2,2 холван ик-дүл даалгьвр авчав.

Им ик даалгьврэн куцэхин тблэ совхозмудин кбдлмшчнр болн колхозникуд кбдлмшин сян дамшлтс делгүгьар олзлх аргь хяаджачханэ. Тиигад эн джилэс авн хөд үалэр болн эрт хаврар хургьлуулгь бур-дэдж баянэ. Наяднр хөбдин 70 процентинь ирх джилд тиигджд хургьлуулх зура авгьд. Эн кергин чинрнь йир икнь лавта ил, энүг куцалгьар, хөб-дин тонь бсглгьиг болн ноос элвгар авлгьиг хурдар уралан йовулджд чадхвдн.

Района совхозмудар болн колхозд үвлэр болн эрт хаврар хургьлуулгь 40 миньгьн наяднр хөд тэвгдхмн. Эн ик кбдлмшиг ик урдаснь белджд кех төрт мана района партийн организац оньг-килмджан тэ-вджд баянэ.

Июлин чилгчэр болн августин эклдэр района совхозму-дин болн колхозин хөбч-нрин болн селнэ эдл-ахун специалистнр улсин хургуд бо-лв. Эн хургуд деер, хөбдин кбг эртэр тэвх, искусственин кбг тэв-лгь делгү кех твр тэвджд куундгьд. Хургудт цуглрсн улс кинян кевэр куундврэн кеджд, кегдх тоот кбдлмшиг тодрхагьар темдглчхэв. Кбг тэв-лгьинь саянэр кехин кергт бмнэснь искусственин кбг тэ-влгьнэ пунктс белдх, технико-осеменатор улс сургьджд гар-гьх, эдл-аху болгьинь сян тохмта хуцмудар тегьх, эднд чинртэ сян хот белдх болн нань чигн керг темдглгдсмн.

Августин 15-с авн наяднр хөбдт искусственин кбг тэв-лгьн эклв. Эн кбдлмш эклхин урд му биш белдвр кегдэд, цуг аппаратура болн обору-

дованьта кбг тэвлгьнэ 54 пун-ктс секгдв. Даругьас бас 8 пунктс секгдхмн, эднэ тосхв-рнь дуусгдлжд йовна.

Искусственин кбг тэвлгь кехд районд сян тохмта 105 хуц кергтэ баясмн, энунэ ор-чд тохмта хөд бсгдг совхозас тохмта сян 130 хуц авч иргдв. Мана совхозмудин ик зууднь тохмта хуцмуд асрхл бел кег-дсн концентрат, силос, мор-ковь, эрт хадсн бвсн, нань чи-гн хот баянэ.

Хөбдин кбгинь эрт тэвхд белдвр келгьн "Балковский" совхозд (директорнь үр В. С. Монак, парторганизацин сег-лэтрнь үр П. П. Рябоконеv) саянэр болв.

Искусственин кбг тэвлгьнэ пунктс совхозд болзлагьан бел кегдв, оборудовань болн аппаратур куццбелдгдв, тех-ник-осеменатормуд баянэ. Ах хөбч Маяцкий болн Дмитриен-ко хойран 1500 толгьа наяднр хөбдин отармуд искусственин кбг тэвлгьнур сян чинэнтэ ирв, тохмта хуцмуднь, бас урдаснь ясрулгдсн, белн болв.

Болв үвлэр болн эрт хаврар хөд хургьлуулгьнд белдлгь-нэ кбдлмш района совхозму-дар болн колхозд делгрүл-гьнд зөвэр дугу-дундс чигн үзгддженэ. Эртэр хөд хургь-луулгьнд кергтэ болх дулан катг тосхлгьн районд адгьм угагьар кегджд йовна.

Совхозмуд болн "Родина" колхоз 53 дулан катг тосгьх баясн, ода болхла районд зүг 6 дулан катг тосхгдсн баянэ. Эн ик чинртэ кергт ода күртл оньган эс тэвдженэ им улс:

"Троицкий" совхозин дирек-тор үр М. М. Жижин, парт-организацин сеглэтр үр Ми-хайличенко; "Прудовой" сов-хозин директор үр Сермус, парторганизацин сеглэтр үр Столпников; Троицкий МТС-н болн "Родина" колхозин гар-дачнр.

Эн деер заагдсн эдл-ахусд цугтаднэ ода бийнь нег чигн дулан катг тосхгддад уга. Эд-нэ гардачнр харгьа, соломо шахдг суньгьг уга, эн учрар дулан катг тосхгдлжд баяхш гиджд келичханэ. Болв йоста

учрнь тиим биш. Терүгинь эдн ода күртл дулан катг тос-гьх газрт белдвр эс келжэ-хэс—траншейин газр малтл уга баяхэс, солом, хулс, чолу болн нань чигн баяри газрин тосхлтин материал белдцхэл уга баяхэс медджд болхмн.

Района партийн бюро, деер заагдсн гардачнр улс тиигджд дулан катг тосхлгьна кбдл-шт даалгьврэн маргсн йовдл гаргьсна тускар тэвджд куунд-вр кегьад, теидн чаньгьар зааджд келв. Эдн эндүгьан чик-лцхэх болджд, үвлд хөд хур-гьлуулгьнд белдвр кегьад, да-руд куцвр барх болджд гарц-хав.

Увлэр болн эрт хаврар хөд хургьлуулгьнд белдвр кегьад, баях дугу-дундсиг хурдар уурулхин кергт КПСС-н рай-она комитет болн района Со-ветин куцгч комитет эркэн уга даругьас куцгдх зөвтэ тодрха кбдлмш темдглчхэсн, куцаджд баянэ.

Хөбдин тоогьинь цааранднь хурдар бсгхд, ноос гаргьджд авлгьиг элвэхд үвлэр болн эрт хаврар хөд хургьлуулсн цань уга ик чинртэ болдженэ ода цугтаднэ меддлжэ-нэ. Тиигад партийн организа-цсин сеглэтрмуд эн кбдлмшиг эвраннь гарган авч, тасрхан угагьар шүүджд халэдг болх зөвтэ. Хө бсглгьнэ халхар коммунистнр болн комсомоль-цнр улсиг даалгьврта кбдл-штнь тэвх кергтэ. Ферм бол-гьнд партийн баг гаргьхмн, хөбчнр дунд кедг партийн-поли-тическ кбдлмшиг шунгьгал-хмн.

Хө бсглгьнд йовх улсин баядл-джиргьлинь ясрулхд оньган тусхахмн. Эднэ баядл-гернь, хувцн-хунрнь, хот-хо-лнь куцц болх зөвтэ. Эн ке-вэр эднд килмджан тусхаджд, эдниг мана бмн тэвгддженэ твр-мудиг шунгьгьа кевэр куцал-гьнд бурдэхмн. Энунэ ашднь хө бсглгьэр болн ноос гар-гьджд авлгьиг элвэхэр авсн даалгьврэн куцэх зөвтэ бидн.

Ф. БУКРЕЕВ,

КПСС-н Целинн райкомин сеглэтр.

Август сард болх багшнрин хург

Эн джилин августин 26-с авн райодар болн балгьсна джил болгьн кегддг багшнрин хург болхмн. Эн хургт КПСС-н XX-ч хургин тогтаврмуд ягьджд куцгддлжэхиг болн Алдр Октя-брьск социалистическ револю-цин 40-ч джилин ббниг таньгь-чин амтнэ эрдм-сургуулин цер-глэчнр явр кевэр тосджихин тускар куундгдхмн.

Зура дилгь хургтан куундх төрмүднэ эн:

- 1. КПСС-н ЦК-н июньск тогтаврин тускар.
2. Школин кбдлмшд баях дугу-дундиг дииджд—сургьл-гьинг амтнэ баядлнр негдүлх болн сургьлуулчнриг кбдлмш кедг дасгьх кергтэ.
3. Школ болн комсомол холгьджд, бичкүдт болн багь-чүдт коммунистическ баядл-аач дасгьхин тускар.
Зура дилгьнэ хөбн класс-мудин туск болн предметин туск секце кбдлхмн.
Багшнрин медрл ббдлүл-гьнэ институт августд болх

хургудт предметн секцд хэ-лэглх эв-аргьин (методическ) бичг белдчкв, дакад зярм дас-лтин эвиг онц йилгьджд белдв.

Хальмг келн болн литера-турин кабинет (кабинетин ах-лач үр Очиров У. У.) энунэ тускар ик кбдлмш келжэнэ. Хальмг келнэ программ, грам-матическ терминсиг чик келлгьнэ туск ик кбдлмш, семрү классмудт хальмг кел-ягьджд дасгьх методическ заа-врмуд болн хальмг букварар түүрүн урок ягьджд кехин туск кбдлмшиг эн кабинет толгьа-лджана.

Хальмг болн семрү класс-мудт орс кел даслгьна зярм зокалмуд гидг методическ бичг орс келнэ кабинет (каби-нетин ахлач үр. Муниев Б. Д.) белдв.

Эклджд кбдлджэх багь на-ста багшнрт тус болх, "4-ч болн 5-ч классмудт эсв-то заалгьин сян залгьлтта бол-гьхин тускар 5 методическ урок бгльгьн" гидг бичигг то-

эсвин болн физикин кабинет (кабинетин ахлач үр Шарапов В. М.) белдв.

"Селанэ эдл-ахун машинэ тускар даслгьна болн элект-ротехникин селанэ школмудар дасгьхин" туск методическ заавриг политехнизацнн каби-нет (кабинетин ахлач үр Бол-дырев Т. Н.) белдв.

Август сард болх багшнрин хургт, урокиг ясрулхин кергт тер кбдлмшин бурдэйджди-саярулх эв-аргь халэгддженэ. Кесг классмудин шүүвр бгль-гьн уурагдсн учрар, политех-ническ дамшлт дасхлгьн ббд-лүлгджд баянэ.

Райодин болн балгьсна эрд-м-сургуулин отделмуд тер августд болх багшнрин хур-ган саянэр кех төрт нбкд бол-хар таньгьчин ОНО болн ме-дрл ббдлүлгьнэ институтин церглэчнр райодар йовц-хав.

Д. ПАВЛОВ,

багшнрин медрл ббдлүлгьнэ институтин директор.

Цугсоюзин промышленин гаяхулд гурвн сай күн ирджд халэв

Цугсоюзин промышленин гая-хулд бүкл сара хонгтан, "ТУ-104" гидг самолетиг үзүлв. Тер самолетин бдр кезэ болвчн ирхлэ, кесг олн күн зогсджд, гаяхдженэ үзэжд болхмн.

Гаяхул секгдсн хөбн ирсн шин экспонатснн тоод—Н. И. Климовин конструкцар кег-дсн "КА-15" гидг вертолет баянэ. "Геология, нефть, химия" гидг навильонд тер вертолет зогслжана. Тиим машидиг шиллнь аппаратура-ар агсчкад, газрин збдр шин-дждлжд хаялгьнд, тер мет-

модта газрт түүмр шатлгьнла ноолдлгьнд, мбс хамхлгд кермс дахулджд, мбс шинджджд аджгьлгь бурдэлгьнд эдлнэ. Вертолет деер гемтэ хойр ку авч йовджд болхмн. Тер вертолетин оборудовань бол-хлэ, бдрэр чигн, сб чигн айл нисджд чадхмн. 15х15 метр агьута газрт суугьад, түүнэс нисджд чигн чадхмн.

Москван кесг олн амтн болн хотл балгьснд баях гиичнр бдр болгьн эн гаяхулиг ирджд халэнэ. Энунд цуг бийнь гур-вн сай күн ирджд халэджд гарцхав.

(ТАСС).

200 миньгьн килловатт чидлтэ турбогенератор

Харьковин, электрооборудо-вань кедг тепловозн заводт 200 миньгьн килловатт чидлтэ берк ик турбогенератор эклджд кегдв. Эн кучтэ ик электро-

машин цуг бийнь 287 тонн татна. (Ода гарчах 150 минь-гьн килловатт чидлтэ турбо-генератормуд 350 тонн татна).

(ТАСС).

Күүкд улс зүүдг "Комета" гидг шин часмуд

Кесг удан цагтан кегдсн заво-дин сбрлгьнэ хөбн, күүкд улс гарт зуудг "Комета" гидг часмудин түүрүн багнь магазин-үр йовулгдв.

Пензенск государственин час кедг заводин коллектив эн шин часмуд келгьнд икэр шилтджд кбдлчхэв. 16 чолунд батлгдсн бкар бички механизмнь ке сая-хн хаярцгт суулгьгджд. Эн часмуд секунди стрелкстэ, тооснас халхлгддгар кегдсн. Кбгнь, 40 часд йовхд курьхмн, чикар йовлгьнэ болхла нег суткдан нег минутас улү хацгьгь гаршго.

лнэг пульсируюш конвейрэр келжэнэ.

Эн джил завод им часму-дин 45 миньгьн комплекс кегьад гаргьчксн баянэ.

Эн джилин суулэр куукд улсин гарт зүүдг дакад нег шин "Весна" гидг нертэ час-муд олар кегджд гаргьдн гиджэнэ, тер часмуд ик төвэр йовлгьарн наатксас йилгьриэ. Эн часмудин цуг агьунь 20 миллиметр. "Весна" гидг час-муд эвран хаагддг корпустэ, централнь секунди стрелкстэ унсн, цокгдсн цагт бари хамхрад одш угагьар кег-дсн.

"Комета" гидг часиг шин-

Дживрэр усчдг теплоходмуд

Августин 22-т болсн РСФСР-н Министрмудин голин флотин техническ советин хургт "Ра-кета" гидг түүрүн болджд гар-сн, дживрэр усчдг теплоходиг сбрлгь кесчэ ашинь шалгьджд куундвр кев. "Красное Сормо-во" гидг заводт эн теплоход кегдсн.

гаргьхмн гисн шиидвр авгдв. "Красное Сормово" гидг за-водт дживрэр усчдг баахн теп-лоходмуд ода кегддженэ. Те-днэ түүрүнэкснь сентябрь сард усчлгьнд гархмн. Амтн йовдг болн ача зббдг, тер мет тен-гст, эс гиджд голд түүрү-зүдү йовдл үзгдсн цагт дөннь бгдг дживрэр усчдг теплоходмуд кех зура дилгддженэ. Тиим те-плоходмуд частан 100 киломе-трт йовджд чадхмн.

Эн теплоход борт деерэн 70 ку суулгьчкад, Горький гидг балгьснас авн Москва күртл—900 километр газрт йовб, тиигхларн, шулундан нег частан 60-гар километр кев. Сбрлгь кеджд йовх цаг-ларн, частан 75 километр кур-гэд гүүджд йовб.

Им теплоходмудиг икэр

Обрхн бдрмүдэс "Ракета" гидг теплоход Горький—Казань хоорнд усна хаалгьар эклджд йовхмн.

(ТАСС).

Малин чиньнур немддженэ

Западин района 112-ч номер-тэ совхозин 1-ч отделенэ мал-чнр, Алдр Октябрьск револю-цин 40 джилэ ббниг угтджд, авсн даалгьврэн саянэр куца-лжачханэ.

Федоровин гуртин бригад чигн ард хоцрдж йовхш. Эдн бдр болгьн нег килограмм улү немр авна, бас цуг малин толгьа бурн-бути барв.

Ах малч үр Стерлевин гар-дджах бригад зурагьар темдг-лгдсн 700 грамм немлгьин, ию-ль сард 1.170 грамм кургджд немүлв. 118 укрэс 110 тугьл менд авб. Эн бригадин кбдл-чнр маласн нег чигн толгьа гару угагьар халэв. Ур Стерлевин бригадас, ур

Аман арвллго, чидлэн нбд-го, сян селклэн тэвджд малчнр В. Родионов, А. Чеботарев, Н. Нембухов, С. Айдаров кбдл-дженэ. Советск йосна 40-ч джилэ ббниг кбдлмшин шин диилврэр тосхар малчнр шиид-цхэв.

Хальмгуд болн Улан Церг

★
Амр-Санана Антона
„Мудрешкин сын“
гидг дегтрэс

★

гн, эврэннь полкан толгъалдж котлад, цагъачудиг кесг күүчдг диилдж йовсн, авртг збрмг чавчач хальмг Хомутников чигн, сүрдлж овклзчхв. Кень болв чигн бийән йирсэн болгар Калининд үзүлхәр седнә. Тим болх чигн зовтә. Иим седкл-уха зүүдг, цуг зер-зевәрн биглдж, джидмүдиннь үзүрмүдәрн гилвкдж, ирх гиичириг күләдг, колонн болдж полк хаалгын хаджуд зогсджала. Тингдг күләдгәтл, хаалгъар тоос бүргүләд, үр Калининә гиигн тергн, штабин улсар үдшлүсн, эрлзәд гарад ирв.

—По—олк, смирно—о!—гидж Хомутников чашкурдсн дуугъар командль.

—Үр командирмүд! Чашкан тинглән! Джидмүдән гартан ав! гидж даки нег командлч-кад, Хомутников мбрәнн доран цөб гидж эргәд, чашкан хурулдж гилвкүләд, колоннас генткн тасрад, гүүлүлдж гаррад, хаалгъар ирдг йовсн терг темцв. Тергнәс негл хойр ишкн өмннь ирәд. Хомутниковин мбрн, ар-хойр коләрн токтн тусад, газрт колнь хадгдсн мет зогсв. Деегшән өргдсн гилвксн чашк салюг бгхәр буулггдв.

Картуста, хар зүстә косоверотк киигтә, нәрхн бүстә, пальтота, гартан тайгта Калинин өбгүрн гарч йовлжах күн болгнә чирәггыннь болгъадж хәләнә. ВЦИК-н ахлачин өмнәгүр гарч йовджацхак мбртә хальмгуд йоста сүрәтг бәәдлгәггәй йовдж, халәцән нег аю чик хол тал бәрхәр ягбдг седв чигн, тедн, баахн бичкүд мет керсү гаргәлдәд эс медгчәр, хар нүдләрн Михаил Ивановичиг өврдг цугъар хәләцхәнә. Нарни герлә толь теетг, мбрдин сәәрд, мбртә улс деер асхрсн болна, Калининә өмнк ногаанд, туунә үмглдсн пальтод алтргсн герл асхрсн болна.

Кезәнә нег цагт мана хальмг улсин өвкнр нуудж буурлдж йовцхасн газрт Калинин мана хальмг полкин бәәдл хәләсн мбрн, тегәд Михаил Извнович мана хальмгудунд гиич болсн деерән, шич джиргәт мадн авч ирдг өсн күнь болсн мбрн.

—Михаил Ивановичин келсн үгмүд мана зүркид улдцхәв, тер келсн үгмүдн кезид чигн марггдш уга. Иим авртг збрмг дәәч улста болсн хөбн мел диилгдш угавдн. „Хирнь тегәд, уралан йовцхәгн!“ гидж Калинин келсн мбрн, — гидж Кануков кесг дакк келдж йовлә.

дундста болдж йовла. Хальмг исполкомин чледүд дунд дәәнә тбр меддг улс, танггччин дәәнә комиссар Масловас нань, уга билә. Тер учрар, хальмг исполкомин дәәч урнь—революцион хальмг полк сән толгъач угагъар түрү-зүдүлә харгъдхасн цагт 10-ч аярмин ревоенсоветәс Кануков болн Хомутников эн полкин штабд Адрхнд ирцхәв. Керг күдәдг эс чацхадг улсинь көбдг арлгәд, хальмг полкиг эн хойр эврәннь гартан авад, түрү-зүдү үзлжәцхәсн улан цергчинриг хувц-хунрарнь тетгәд, дәәнн болн политическ медрл өгәд, советск орн-нутгин хортдин өмнәс довтлулцхав.

11-ч мбрн-цергин корпусин 3-ч бригадт ордж, өмн-үзгин фронтд ноолдг йовсн 1-ч Хальмг мбрн цергин полкин куцәсн үүлдврнь ик чинртә болсн.

Гурвн сард Кануковар сургүлсн эн полк тенгә хальмг Хомутниковин командлггнд йовдж, кесг олн дәәлләнд орад, авртг збрмг-баатр болн дәәч гавшуна үлгүр үзүлв. Усть-Медведицк округин Большие Уланы, Хоперск округин Шарашкин болн Собачье гидг селәдин шидр болцхасн, Урюпинск станицин өбр болн нань чигн газрт болцхасн дәәлләнд хальмг полк дуувр үүлдврмүд куцәдг, мана улан мбрн-цергин элдв тууджнә темдгтә невр болсн мбрн. Хомутниковин, Гаряев Лидж-Увшин, Санджиевин, Шапшуковин, аәнә гидгиг меддг уга авртгә пулеметчик Ангулән Арлтана болн нань чигн улсин нердн мбрн-цергин дәәлләнд йилгәрдг, нер гарцхасн улс болдж, дәәнә хантл өрглгнә закврмүдт кесг ордж йовцхала. Негдгч мбртә цергин полк 1919 джиллин октябрь сарин 20-д болсн ганцхн бәрләнл Шарашкин гидг куутрин өбр зургән тов болн гучн пулемет хортнас буладж авсн. Командирмүдин болн энгын хальмг цергчинрин збрг болн баатршлггн келәр келәр келдж болш угагъар туурсн болджана.

Хальмг улан мбртә цергин полкин тускар келхләрн, Кануков нанд келдж өсн, хальмг полкин джиргәлд үзгдсн нег темдгтә йовдлин тускин келх кергтә гидж сангднә.

1919 джил. Хальмг мбртә полк, дәәлләнәс гарад, нег станицин өбр амрлггнд зогсад, цуг Арәсән ахлач Михаил Иванович Калинин ирхиг күләджәлә.

Алдр революционн орн-нутг толгъалгч, мана вождь улсин негн болгсн кү түрүн болдж үздж, келсн угинь соньсх авртә дуувр байр мана цергә хальмг улсд үзгдсн мбрн. Энггн дәәчнр чигн, командирмүд чи-

Калинин хальмг полк хәләдхәсн цагла, Гороховиковин дивизинн ординарец мбрни гүүхәр ирдг „хойр кирстә“ пакет өгв. Аггшин дәәнд алдршсн баатр Кожановин командлггтә йовсн матросмудин отряд хазг бригадла харгъад, бүслгдг одсн шаху, ик гидгәр түрдг, тим гидг газрт ноолдг бәәнә гидж Ока Иванович Гороховиков соньсхдг. Хальмг полк, ардк газран харх харул үлгәчкәд, бачм кевәр гарч йовдж, Кожановиг менд авч кергтә гидж Гороховиков бичдг.

Тингхд мана хальмг полк №-ск дивизин зәрм частьс заагт бәәггәд, хортна ца ардн күрч, холд хәләвр-шиндг келгнә үүлдвр күдәдг бәәсн мбрн. Эскадронсин командирмүдин негн болдж матрос Фоменко бааснн, туунд хальмгуд „Поминка“ гидж нер өгсн. Тер хальмгудин энкөр командир билә. Гороховиковин келүлснә тускар цаг-түдвр угагъар Фоменкд болн цуг командирмүдт соньсхгдв. Цаг түдвр угагъар бачм митинг келгв. Кожановиг харслггнд босдг орлц болдж шидгдв. Фоменко негдгч дивизиониг бийдән авла, хойрдгч дивизион бәәсн ормдан үлдв. Сән дурар йовлггнн тускар келәд керг уга болв, юнгәд гиллә „ахнр-дууһрән“ харсдг авхд цугъар йовхар седцхәв.

Гиигн ацата хойр эскадрон, арнн хойр пулеметтә өрәл пульскалронта дивизион өрәл часин зуур бедрәд, Гороховиковин заасн үзг тал, Фоменкин толгъаллггтә хатрад гарад одв. Дарунь Гороховиковин элч „теегин улс яггсн дигтә улс“ гидж алнә болдж өврсн: „Фоменко гарад йовдж одв“ гисн ахрхн соньсхвр эврәнннь толгъачдан күргхәр, морлад гарв.

Эврә газра күн, күндтә начальник болгсн Ока Иванович Гороховиковин закврмудиг хальмг полк оньдинд үнн сән седклтәггәр болн дигтәггәр күцәдг йовла. Дивизиона күгләчн болдж үр Поминк йовсн бас чигн ик чинртә мбрн. Туунлә йовсн хөбн керг лавта күцәдгдг, менд ирхдән цугъар бат ицгтә билә.

—Поминк гидггн хара күн биш, ямр чигн нуувч медкнә, тер учрар эн ююнд чигн авгдш уга,—гидж хальмгуд келцхәдг билә, тедү дунгә икәр тедн иццхәдг билә. Тим седкл-ухата, тим дуувр көвүдтәггән күчтә хортн тал үр Фоменко гарч йовла.

Дәврләнн манахс хортна барун халхаснә эклв. Кемр хортн харгъвзго гидж Фоменко, йовн йовдж өмнән харулч илгәв.

Хортн ямр күчтән меддгш, тер тенд нег церглә дәәллдә

кәтжидгк гиснзньсн Фоменко хаалгъдан йова-йовдж соньсв. Укс-шулугъар куцәх зөвтә хамг үүлдвр кесн учрар, барун бийәс ирдг йовсн хортна нөкд церг бәрлгдг зогсгдв. Ондр деер батрсн мана харулчнриг цөкдг унъгәггәд, мадн тал дәврхәр хортн седв. Негдгч эскадронан пулеметмүдтәггыннь Фоменко ондр гатц көрннь гидж үлдәв. Хойрдгч эскадрон гар—пулеметмүдтәггән, хойр захдан болн дундан невчкн көрнәтәггәр, өргнәр делдж, хортг дәврв. Фоменкин деллггннь дегд өргн болдж йовхиг хортн үзчкәд, ик-церг ордж йовна гидж санал, бийдән бәәсн күчн-чидлән цуггннь гилтә өмнәсн илгәв. Бууггнн сумн күрх дунгәггәр өбрлдж ирчкәд, Фоменко дәврләнн шулудула, экләд хадж йовна. Өмнәсн хортн күчтә гидгәр бас халдв. Хортна халдан дегд догшн болад ирхлә, хортг аргъ-чидләри сөргдг цокад, бәрн йовдж, хооран ондр газр талан цухрв, тер хоорндан хойр захан хоорндннь невчк өбрлхәд, дундагшандн хумв. Хортн шахлггән улм күчләд, ондр газр тал өбрләд ирчкәд. Минь эн саамд Фоменко цергән хойр аңгәлдг авад, хойр талгшан гарад, зулдж йовх бәәдл гарв.

Эн мек гаргәд, хортна өмн захинь хоосрулад, илкәд оркв. Тегәд ондрин ца улдәдсн Фоменкин улсас хойр тачанк ондр деер гүүлгдг гарч ирәд, хортна нүцкрсн өмн захинь бәрүләд халдад, сумдар асхрулад бәәв. Цань улдцхәсн мана пулеметс бас ондр деер гарч ирдәд, бас чигн асхрулад хацхав. Пулеметсин ардасн хойрдгч эскадрон дуувр кевәр деләд, нисдг гарч ирв.

Хортна омг шантрв. Мана пулеметст өбрн ирцхәсн хортд, халун галд тесдг ялад хухллад, хәрү эрглгдг йовна. Чашксан өргдг гилвкүлсн манахс хортн тал шургәдг дәврлдв. Хортн сүрдсиг медккәд, Фоменко хәрү зөгәд, бас чашксан өргдг гилвкүлцхәв. Хойр таласн шахулсн, дундаггүрн дәврүлсн хортн ода цугтан хәрү цухрв. Хәрү хәләчкн хортн дара-дигән аллад, ода шуд айстан гүүдг йовна. Дәәлләнн цагт ним бәәдл кецу сүркә аамшгтә, хортна ар-захн чавчулад, хадгдәд унад йовна. Зулдж йовх халхиг зуурдин уклин аамшг авла, көбдг йовх халхн, дегд омгшад, шургә йовдж, аамшглә чигн харгәд оддг мбрн. Хортнд ардн хадгәлсн, күн аам ик көрнә угаг Фоменко медджәснн, тегәд эн шуд индг командль:

—Дәврәд, манахс, орцхатн!

(Цаарандн дарук номерт)

Энн мел чик. Красновахта генералмуд эврәнн дәәнә закврмудан ямр сәәхн үгмүдәр бичдг болв чигн, тедн большевикмудиг диилдж чалцхасн уга. Туудж теднә өмнәс зөрүлгдв. Гороховиков мет унтер-офицермүд закврмудан сарсасн үзгүдәр, муугъар бичцхәдг билә, болв генералмудт гурминь үзүлдж цөкдг тарадж йовла.

1919 джиллин зунар, Камышин шидр бәәдг Грязнуха гидг селәнә өбр, Гороховиковин дивиз кесг олн хату дәәлләнә хөбн, амрлггнч гаргәдла. Эн-тер уга, теләд буудж, санамр бәәсн улан дивизиг Улагай гидг генералин мбрн-церг гев-генткн дәврв.

Гороховиковин хойрдгч бригад харулин үүлдвр лааджала, негдгч болн гурвдгч бригадмүдн амрлггнд бәәцхәлә.

Ху-салькн мет хурлгъад одсн дүсрәтә цагт нисн йовдж, Гороховиков дивизин адьютантд иим заквр келдж бичүлв:

— „Хортн дәврәд ордж лашна. Хойрдгч бригадарн ноолджанавдн, негдгч бригад аркдләнә, гурвдгч бригадарн унтджанавдн. Хортнла дәәлдхн гидж цуг бригадмудт гурвладн закджанав. Начдив Гороховиков“.

Бийәсн даву күчтә хортнла өлддхасн хойрдгч бригадтан нөкд болхар негдгч болн гурвдгч бригадмудт бослдв. Улагай генералин мбрн-церг эднәс цокулдж хамхрв.

Тингдг, алдр революцион диилврмүдт, тер революцион бульгсн дольган деер, келн улсас ард хоцрсн нам хальмг улсин бийсн эврәнн дундасн гражданск дәәнә болн делкәд нернь туурсн негдгч мбрн-цергин дүүвр баатрмудин негнн—революцион төмр-бат, чанг-чириг салдс болсн Гороховиков Аакуг өбдлүлдж гаргәла.

Басл тер мет, Улан Цергин бас нег баатрнь болсн Кануков Хартиг тенгә хальмгуд дундасн өбдлүлдж гаргәла.

Гражданск дәәнә эклцәр Салин медлә газрт Буденный мбрн-цергән шинкән эклдж бурдәдхәсн цагт, нег цөбкн хальмгудтаггән Кануков ирдг негдсн мбрн. Аггш—Тихорецк хоорнд, төмр хаалгь көбгәд, Шелкоплясла хамдан кесг-олн дәәнд орлцад, Кануков Аггш ирдг зогсв. Тегәд тендән 10-ч аярмин Реввоенсоветд шишлн хальмгудин төлә политотдел гаргәв, хальмгудиг неждәләр гидгә Кануков цуглулв.

Эн цагла Адрхнд хальмг исполком хойр насна улс дууддж агсад, 1-ч Хальмг мбртә цергин полк бурдәв. Болв эн полкиг бурдәх тбрәс болх улсин гарт орла, тегәд энүнә кергн зөвр олн дуту-

Элст балгсна интеллигенцин хург

Шидрхи Элст балгсна интеллигенцирин хург болв. Тер хургт хойр зу шаху, балгсна багшнр, бичачнр, селаня эдл-ахун специалистнр, научн кбдлачнр, эмчнр, советск, партийн актив болн уулд церглачнр ирцхав.

Хургт: „Олн амтн дунд леки болн цайлгвэрин кбдлмш ясруллгнд советск интеллигенцирин эрхн тбрин“ тускар КПСС-н Элст балгсна комитетин селлатр ур Манчюнов Баснь доклад кев. Балгсна научн болн политическ медрл тархалгна обществин правлень суньгьлгьна тбрар ур Кирсанов Лидж доклад кев.

Докладар кесг амтн босдж уг келцхав.

— Таньгчнин бичачнр лекц умшлгьна кбдлмшт шунмгьна кевяр орлцхвдн. КПСС-н XX-ч съездин туургсн шиидврар омг авч, партъ болн правительств, советск олн-амтна байдл-джиргьлиг ясрулхин кергт дгчхь килмджин шиидврин тускар бичачнр, коммунизмин, советск тосхачирин туургсн нериг дурддж кесг дегтрмуд бичлэ, бичачиги бааня, — гидж Кблтин Дава, Халымг таньгчнин бичачирин нерн деерас келв.

Селаня эдл-ахун механизацин училишин сургьулчнр дунд сургьмджин кбдлмш муугьар кегддьянэ. Баахи кбвудкүүкд дунд сургьмджин кбдлмшиг ясрулх кергтэ. Эн сургьмджин кбдлмшиг милицин, ВЛКСМ-н Элст балгсна комитетин кбдлчнр, государствен секц, збвин обществ болн цуг советск общественность кех збвтэ, — гидж Элст балгсна дундин школин багш ур Гришкин келв.

Халымг таньгчнин партийн организацин обкомин селлатр ур Сангаевин келсн угиг цугьгар оньган дгч соньсцхав. — Эн хургт бичачнр, багшнр, агрономс, зоотехникүд, советск, партийн активс бйцхэнь. Большевиктск угиг олн амтид күрдгд дгх улс тадн болджанат. КПСС-н XX-ч хургин болн СССР-н Деед Советин VI-ч сессий гаргьсн, Халымг келн амтна автоном хару бурдальнэ туск шиидвриг олн амтид зүркидн күрмэр, медгдх келяр келдж, цайлгьдх дгхми. Эвранны кесн йовдларн болн ууларн Молотов, Маленков, Каганович болн Шепилов олн чаньгь засгла харгьв. Алдр Октябрин 40-ч джилэ дбн дбдрдд йовна. Эн ик нертэ ддриг кбдлмшин сән узмджар тосх збвтэвдн, — гидж ур Сангаев тбгсав.

Элст балгсна политическ болн научн медрл тархалгна обществин правлень уурмүд Павлов Дордж, Киевская М. С., Санджиев Босхмджи, Жемчужев П. П., Кривда, Юхнов болн Немичева суньгьдгцхав. Ревизиони комисс суньгьдгв.

Эн андсгьиг түргн кевяр олдж авч, Мальцевин дамшлар газр хагьлгьлиг колхоз, совхоз болгьнар дргнар делгрүлх збвтэ.

Талдан культурин ургьц бас му биш болв. Улгурнь, хагьлгьдсн (хар пар) газрар тэргдсн 80 гектар хар тэранэс, лакад хаврин тэранэ ормар соньглджд самнад, тэргдсн 35 гектар хар тэранэс — ут-туршлан 115 гектар хар тэранэс дундлад нег гектар болгьнас 12,1 центнер хар буудэ авгдв. Сяаняр белдгдлж тэрглгьнэ дмн семлдж самнад тэргдсн 242 гектар зябь газрин ичман, дундлад нег гектар газрасн 13-д центнер ичмэ дгв. Нег джилд тэргдлж тэрмр двснэ ормар соньглджд самнад тэрсн 120 гектар газрин арва, дундлад нег гектар газрасн 9,7 центнер арва дгв. Хагсу-гань иктэ джилд эн бас сән ургьц болдмн.

Им сән, ик ургьциг теньгр дгсн уга. Эн ончта сән ургьц 5-ч фермин агроном ур Н. К. Буленкон болн фермин управляющ ур Кальнишкин тодрха гардврин ашд, агротехническ заавр-зокал саяаняр куйаснэ ашд, трактористнр, кбдлмшчнр седклан тэвджд, коммунистическ кевяр кбдлснэ ашд бэргдсн.

5-ч фермля хошалдж баадт 1-ч фермин тэранэ ургьциг мел талдан болв. Учрнь юмб гихлэ — самгьна му, седкл уга гардврин уршг. Цагьган буудан ургьц дундлад нег гектарас — 15,3 центнер болв, эс гидж эн ферм 514 гектар газрин агьуд тэрсн цагьган буудальгьас 7864 центнер буудэ тату авб, хар буудан ургьц дундлад нег гектарас — 8,3 центнер болв, ичманэ ургьц —

9 центнер, арван ургьц — зуг 4,6 центнер болв.

Юн учрар эн фермин тэранэ ургьц ним му болв гинят? Фермин толгьач В. А. Рябинский, полевод И. Г. Косиков, тракторн бригадин бригадир И. Г. Диденко ик ургьц авхар седжасн уга болхий? Эдн ик ургьц авхар седж биш, нам авхин тускар кесг дакджд хайкрджд, амн уган дгцхалэ. Болв эднэ санань салкьнас хурдн болад хоосн амн болдж гарв.

Эн фермин гардачнр, виднин джил намрин тэранэ белдвр кех цагт, хаврин тэранэ цагт тэранэ газрин агротехническ заавр-зокалла ирлцнгьу саяаняр белдвр келго, болс-бүтцарнь тэра тэрглгьнэ зурагьган куйачкэд, теньгр халэ-джасн. Теньгрт ицлго, эврэ гарарн ургьц ургьаджд авдгиг эдн маргджд. Мел эн учрар 1-ч фермин тэранэ ургьц 5-ч фермин ургьцас тинм холд тату болсн.

Уурмүд Рябинский, Косиков болн Диденко одачн тер эндүгьган гаргьджд йовна. Фермин хагьлсн (пар) газрнь йир му баадлэ баанэ, халавр татгин учрар, двсар эзлгджд. Намрин тэранэ экн буудэ чигн ода бийн цеврлгдл уга баанэ, хаврин тэранэ экнэ тускар нам сандж-тоолджахш. Эн фермин гардач Рябинский, бийан дала юм медлг куунд тоолад, агрономин заавр нам соньсхар седжхаш.

Совхозин эклц партийн организацин, нег улү фермин коммунистнр намрин тэранэ белдврт сән оньган тэвджд, ирх джилд ик ургьц авхин тблэ цугтагьинь кех збвтэ.

А. ШАЖЕН — БАТУЕВ, 383-ч номертэ совхозин ах агроном.

Солом усн хойр кергтэ

Хару нуудж ирджэх халымг орк-бул болн шишлн баарн газрин улс гермуд барджд, книтн эклхас дмн орхар шунджахана.

Тедн дунд Элст балгсна Лермонтов, Сулейман Стальский хойр уульнд кесг олн гермуд шавр кирпичар тосхгд-джана. Улгурлхд, Панкин Алексей гурви кбвүтэгьан. Арбаков Баснь, Сукурова Мария, Наранов Мандж болн нань чигн улс.

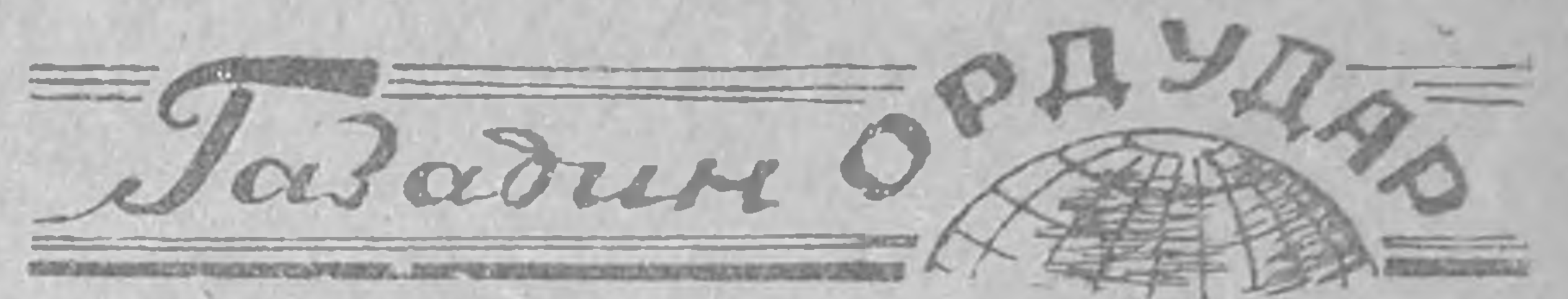
Солом усн хойр, кирпич келгьнд болн герин шалдарт ик кергтэ баарн газрин тосхлтин материалмуд. Намр эклэд серун орх цаг болджд олв. Эн тосхачир, усн болн солом уган учрар, эрт хаврар эклсн гермудан дуусджд чадджахш.

Элст балгьс ясруллгьна конторт шин колонкс кеджд, усар балгьсна олн-амтсиг тетгх — гол кбдлмшнь.

Болв балгьсна коммунхозин ахлач ур Плотичын болн балгьс ясруллгьна конторин директор ур Кириллов хойр эн тбрнг керган эс авсн учрар, дггэ цаг күртл нег чигн шин колонк кегдэд уга.

Усар болн соломар түрджэх олн тосхачнриг тетгхин эркл, балгьсна куйачг комитет эн тбрт орлцджд дбн-ножд бомх гиджд илджанэвдн.

АСТАХОВ НАРМА.

ГДР-д Октябрин 40-ч дбнд белдлгьн

БЕРЛИН, августин 22. (ТАСС). Германя Демократическ Республикд Алдр Октябрск Социалистическ революцин 40-ч дбнэ байрт белддхэ белдвр улм дргнар делгрдьянэ. Республикин округст баарн партийн организацин болн государственн органсн представителмүд, тоомсрта обществнн церглачнр орлуулад, шишлнь комитетс бурдальгв.

Германо-советск баадл хоорндан ямаран бйаснэ туудждасджд авх багмуд бурдальгдьянэ, дегтрмүдин гайхул белдддьянэ. Алдр Октябрск социалистическ революцин

тускар ГДР-н цаглшго олн материалмуд барлджана.

ГДР-д Советск Союзин партийн-правительствнн делегацирсн учр деерас авн Октябрск революцин дбнд неральсн социалистическ дбрлдан предприятияс болн селаня эдл-ахун кооперативс, нег улү делгрдьянэ. Ганцхн Лейпцигин округд куч-кблсчир бийсдан 23 миньгь шаху производствнн даалгьврмуд авцхав. Октябрин 40-ч дбнд нерадджд авсн Берлинэ кбдлмшчнр-металлистнрин даалгьврн 16 миньгьнас даву.

США Сирийн дмнэс кампань делгрүлджанэ

КАИР, августин 22. (ТАСС). Газетсн бичсар болхла, Сирийск йосуд правительствин дмнэс империалистнрин сбрүд куундвр келжасиг илтксна хдбн, Деед үзгт Сирийн республикин дмнэс сбрүд кампань босв.

Соединенн Штатс Сирийд правительствин дмнэс сбрүд куундвр бурдхяр седснь хольв тусв гиджд „Аль-ахрам“ газет бичнэ. Мбрэн билххяр седнэ, эн тблэд „Сирий коммунизмүр орх седклтэ“ гисн заныг тархана.

Сирийн дмнэс дшрджэх кам-

пань кедгнь „Сирий Эйзенхауэрин доктрнлэ негддхаш, эс гиджд онцдан, ямаран боль чигн империалистическ проект орлцдхаш. цууган уга, ори-нутгудин тбрин заагур орлцшгогьгар болн тбвшуняр бйацханаэвдн, арабск багь келн-амтна сь харсавдн. дакад деернь бандунгск конференц дахнавдн гиснэ авн болджа на“ гиджд „Аш-шааб“ газет нур статьядан темдгдьянэ. Талданар келхлэ, Сирий эвранны эв-аргьгар, туслан бйах хаалгь, сулдан болн эвранны сана-седкляр бйах хаалгь авб.

Францин монополин олз дслгьн

ПАРИЖ, августин 22. (ТАСС). Францид куч-кблсчирин бйах баадлин кемдьян доргшан орад бйахлэ, францин монополь цаглшго ик олз-ору үзэд баанэ. Шишлнь

заныглгьгар болхла, францид 95 ик компаньсн олз-орунь 1952 джилэс 1956 джил күртл 22.716 бум франкас 44.427 бум франк күрч дөв, эс гиджд хойр холван дсв.

Дакарад куч-кблсчнр бослгь келгьн

ПАРИЖ, августин 22. (ТАСС). Бийсиннь телжэлэн ясрулхин тблэ Дакара балгьсна (Францин деед үзгин Африк) предприятын бийсиннь тблэ кбдлг кбдлчнр гурви долан хонгтан бослда кегьэ. Парижск барин заныгллгьгар болхла, 20 миньгь шаху кун орлсн митинг Дакарад болв. Митингд босджд уг келцхэсн улс.

бослда келжэх амтн, бийсиннь нексән куйачл кбдлмшан шинэс эклшговдч гиджд шииддхэ хиг герчлхав.

Бослда келжэх улсла уха-седклэн негдүлджэхан медүлхин тблэ государственн предприятын болн учрежденьсин кбдлмшчнр болн уулд церглачнр 48 часин туршар бослда кев.

Автомобильн промышленность Польшд

ВАРШАВА, августин 22. (ТАСС). Автомашис келжд гаргьлгьн — олн-амтна йосн тогтсн джилмүдт дссн болн орн-нутгиннь эдл-ахуд агьу ик аныгнь болсн Польшин шин аныг промышленность. Зургьган джилэ зуран джилмүдт Стараховиц (Селезск воеводство) „СТАР“ гилг маркта, ачлгь зббдг автомобильмүд келжд гаргьдг автозавод тосхгдв. Варшавин захд гингн автомобильмүдин завод босв. Санокс Жешувск воеводствин завод автобусмүд келжд гаргьна. Кезаньк Люблинэ эрсин дбр польшин автомашис келжд гаргьдг гигант-

Люблинск автозавод босхгдджана. Эн заводин кесг производствнн цехмүдн кбдлг болцхачкв. Завод тосхлгьн 1960 джилд тбгсхмн. Эн цагин шин оборудованьсар тетгдсн. Европд ик гисн автозаводмүдин негнь болхмн.

Дггэ цагт орн-нутгин автопаркин тонь 40 миньгьн гингн болн 90 миньгь шаху ачлгь ачдг автомашис.

Редактор Д. М. МУКЕБЕНОВ.